

Voorwoord

Ir. B.P. Hageman

Het besluit van de Nederlandse Geologische Vereniging om in het tijdschrift 'Grondboor en Hamer' een reeks regionale beschouwingen te laten verschijnen zou wel eens van veel grotere betekenis kunnen blijken dan men op het eerste gezicht vermoedt. Er is meer dan één reden om dat te veronderstellen.

Natuurlijk zal men in de eerste plaats betogen dat regionale overzichten schijnbaar afzonderlijke fenomenen en processen in een groter en onderling samenhangend verband plaatsen. Omgekeerd, dat grootschalige processen soms specifieke locale verschijningsvormen vertonen, kortom dat het verband tussen hoofdlijnen en details duidelijk, begrijpelijk en hanteerbaar wordt.

Een andere reden om zeer ingenomen te zijn met dit initiatief zit hem nu juist in dat begrip 'hanteerbaarheid'.

Hanteerbaarheid kan vanuit verschillende invalshoeken worden gezien. In het hierboven gestelde ligt de nadruk op het wetenschappelijk hanteren.

Waar ik, met betrekking tot deze regionale studies, tevens de nadruk op zou willen leggen is de maatschappelijke hanteerbaarheid van aardwetenschappelijke kennis. Juist in dat kader lijkt mij dit initiatief van de Nederlandse Geologische Vereniging van bijzondere betekenis. Ik wil trachten uit te leggen waarom.

In de aanhef heb ik al gewezen op het kweken van een beter en meer begrijpelijk wetenschappelijk inzicht in aardkundige fenomenen en processen middels deze overzichten. Een vandaag de dag logische en naar mijn mening welhaast verplichtende uitbreiding van dit verspreiden van duidelijk inzicht in aardkundige ontwikkelingen, dient te zijn in de richting van het nuttige maatschappelijke gebruik.

Natuurlijk heeft de samenleving zich reeds vele tientallen jaren bediend van aardwetenschappelijke kennis wanneer het ging om voor de hand liggend economisch profijt. De opsporing van energiegrondstoffen, erts en mineralen is het meest duidelijke voorbeeld van het maatschappelijk nut van deze kennis.

Volstrekt anders is het gesteld met die vorm van maatschappelijk nut waar de kosten-baten-verhouding tot nu toe kennelijk zeer onduidelijk was, namelijk in de manier waarin wij in meer algemene zin met moeder Aarde omspringen. Om enkele terreinen te noemen, de ruimtelijke ordening, de voorbereiding en uitvoering van civiel-technische werken, het beheer van grondwater en oppervlakte-delfstoffen en - vandaag de dag misschien wel één van onze grootste zorgen - de beheersing van het afvalprobleem.

Men treft in de kringen, die voor de meeste van de bovenstaande maatschappelijke zaken de beleidsmatige en uitvoerende bevoegdheden aangemeten gekregen hebben, niet of nauwelijks mensen aan met zelfs maar een gering aardwetenschappelijk inzicht, waarbij ik m.b.t. het grondwaterbeheer een nadrukkelijke uitzondering wil maken. Het voert te ver om in een inleiding diep in te gaan op de nu vanzelfsprekend rijzende vraag waar dan wel al die probleemoplossende vermogens van de aardwetenschappen schuilen. In algemene zin valt wat dat betreft te zeggen dat het vaak schijnbaar eentonige karakter van ons oppervlak tot de volstrekt onjuiste conclusie voert dat het daaronder wel een ééntonige boel zal zijn. Niets is minder waar. In vele delen van ons land wisselen, op

soms uiterst korte afstanden en op geringe diepten, zeer verschillende afzettingen die sterk wisselende eigenschappen vertonen in bijv. draagkracht en doorlatendheid elkaar af. Te denken valt daarbij aan grillige fossiele, zandige geulen in kleiveenpakketten. Aan kleiige en venige meerafzettingen in zandpakketten, aan diepe met klei opgevulde geulen in oude, afgesneden riviermeanders e.d.

Het zal duidelijk zijn dat in verband hiermee de geschiktheid van de ene locatie t.o.v. de andere met betrekking tot bijv. woningbouw, wegtracé's, afvalberging, industrievestigingen, enz., dramatisch kan verschillen. Nog steeds echter ontbreekt het aan kennis en inzicht bij vele verantwoordelijke instanties om deze factoren in de besluitvorming en het beheer mee te nemen.

Tot voor enkele tientallen jaren kon men zich wellicht nog verzoenen met het idee dat ons technisch kunnen voldoende in staat was om wat men had voorgenomen - uiteraard tegen te hoge kosten m.b.t. aanleg, onderhoud en duurzaamheid - ten uitvoer te brengen. Thans beseffen wij dat het hier niet alleen gaat om waarden waar simpelweg wat extra financiële middelen mee gemoed zijn, maar die kunnen leiden tot langdurige en soms vrijwel onherstelbare ontwrichtingen van onze belangrijkste bron van leven en welvaart, onze aardkorst.

Als we dan nu terugkeren tot wat de Nederlandse Geologische Vereniging thans voor zijn rekening heeft genomen, het publiceren van regionale geo-logische overzichten. Ik betwijfel of mijn voorafgaand betoog over het maatschappelijk nut van aardkundige kennis de primaire drijfveer is geweest voor dit besluit. Maar in een creatieve en daadkrachtige organisatie ziet men vaak, dat juist die besluiten worden genomen, die een belangrijk lange termijn-effect blijken te hebben, hoewel ze in feite een direct doel voor ogen hadden. Een soort sturing gebaseerd op een intuïtieve toekomstverwachting.

Ik hoop dat dit stimulerende beeld van een gouden greep, vooral in de richting van een toekomstig nut door de Nederlandse Geologische Vereniging, verder zal worden opgepakt en uitgedragen.

Wat dat betreft heb ik in de Nederlandse Geologische Vereniging een groot vertrouwen, immers de Vereniging is een groepering waarin vooral niet professionele aardwetenschappers zijn verenigd. Met andere woorden, mensen die zich in hun dagelijkse werk juist bewegen in de kringen van aardkundig onwetenden waar die, op grond van hun verantwoordelijkheden, vaak beter moesten weten.

Het komt mij voor dat wij ons nauwelijks betere ambassadeurs kunnen voorstellen dan goede amateur-aardwetenschappers die zich op het totale maatschappelijke terrein bewegen en voorzien zijn van doeltreffende geologische informatie, ook omtrent het nuttige en noodzakelijke gebruik daarvan ten dienste van een verantwoord gebruik en beheer van onze aardkorst.

Mogen deze publicaties een bron van informatie vormen voor vele overtuigende discussies op die terreinen waar tot nu toe ten onrechte geen gebruik wordt gemaakt van aardwetenschappelijke kennis. Als regel betreft dat de ruimtelijke ordening, civiele techniek, grondstoffenvoorziening, afvalberging en dergelijke.